

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้นำชุมชน ผู้ปกครองเด็กเล็กต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม จำเป็นต้องทำความเข้าใจถึงแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินงาน
3. ความรู้เกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
4. องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม
5. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก
6. ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น

1. ความหมายของความคิดเห็น

ความคิดเห็น ได้มีนักวิจารณ์ได้ให้ความหมาย ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546 : 246) ได้บัญญัติคำว่าความคิดเห็น ซึ่งตรงกับคำว่า Opinion ในภาษาอังกฤษ หมายถึง ข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาความคิดประกอบ ถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยัน ได้เสมอไปก็ตาม ทศนะหรือประมาณ การเกี่ยวกับเนื้อหาหรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง คำแถลงที่ยอมรับนับถือกันว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อปัญหาที่มีผู้นำมาขอปรึกษา คำว่าความคิดเห็นมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า เจตคติ ซึ่งมีคำอธิบายไว้ว่าแนวโน้มที่บุคคลได้รับมาหรือเรียนรู้มา และกลายเป็นแบบอย่างในการแสดงปฏิกิริยาสันับสนุน หรือเป็นปฏิกิริยาคือต่อบางสิ่งบางอย่างหรือต่อบุคคลบางคน

ไอแซค (Isaak. 1977 : 203) ให้ความหมายความคิดเห็นว่าเป็นการแสดงออกทางคำพูดหรือ คำตอบที่บุคคลได้แสดงออกต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง โดยเฉพาะจาก

คำถามที่ได้รับทุกๆ ไป โดยปกติแล้วความคิดเห็นต่างจากเจตคติ คือความคิดเห็นจะเกี่ยวกับเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะขณะที่เจตคติจะเป็นเรื่องทุกๆ ไป มีความหมายที่กว้างกว่า

กู๊ด (Good. 1973 : 339) ให้คำจำกัดความของความคิดเห็นว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความเชื่อความคิดเห็นว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความเชื่อ ความคิดเห็นหรือลงความเห็นเกี่ยวกับสิ่งใด สิ่งหนึ่ง ซึ่งไม่อาจบอกได้ว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่

เวบสเตอร์ (Webster. 1968 : 254) ให้ได้ให้ความหมายว่า ความคิดเห็นคือ ความเชื่อที่ไม่ได้ตั้งอยู่บน ความแน่นอน หรือความรู้อันแท้จริง แต่จะตั้งอยู่ในจิตใจ ความเห็น และการลงความเห็นของแต่ละบุคคลที่น่าจะเป็นจริงหรือน่าจะตรงตามที่คิดไว้

จากความหมายของความคิดเห็นพอสรุปได้ว่า ความคิดเห็น เป็นสภาพความรู้สึกรู้สึกที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากความรู้ การรับรู้ประสบการณ์ที่บุคคลนั้นได้รับมา โดยบุคคลนั้นอาจจะแสดงออกมาทางใดทางหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการพูด ลักษณะท่าทาง หรือไม่แสดงออกเลยก็ได้

2. ประเภทของความคิดเห็น

ความคิดเห็นมี 2 ประการ คือ (Remmer. 1954 : 6-7)

2.1.1 ความคิดเห็นเชิงบวกสุด – เชิงลบสุด (Extreme opinion) เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้ ทิศทางบวกสุด ได้แก่ ความรักจนหลงทิศทางลบสุด ได้แก่ ความรังเกียจ ความคิดเห็นนี้รุนแรงเปลี่ยนแปลงยาก

2.1.2 ความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจ (Cognitive contents) การมีความเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ความเข้าใจในทางที่ดี ชอบ ยอมรับ เห็นด้วย ความรู้ความเข้าใจในทางที่ไม่ดี ได้แก่ ไม่ชอบ ไม่ยอมรับ ไม่เห็นด้วย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นการแสดงความคิดเห็นเป็นเรื่องของแต่ละบุคคล ซึ่งความคิดเห็นของแต่ละคนต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งแม้เป็นเรื่องเดียวกัน ไม่จำเป็นต้องเหมือนกันเสมอไป และอาจแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐาน ของแต่ละบุคคลที่ได้รับมาจนมีอิทธิพลต่อการแสดงความคิดเห็น

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความคิดเห็น

2.1 ปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็น

2.1.1 ปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็น ดังนี้ (Oskamp. 1977 : 110)

1) ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย (Genetic and physiological factors) เป็นปัจจัยตัวแรกที่ไม่ค่อยจะได้พูดถึงมากนัก โดยมีการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านพันธุกรรม จะมีผลต่อระดับความก้าวร้าวของบุคคล ซึ่งจะมีผลต่อการศึกษา เจตคติ หรือความคิดเห็นของ บุคคลนั้นๆ ได้ ปัจจัยด้าน ร่างกาย เช่น อายุ ความเจ็บป่วย และผลกระทบจากการใช้ยาเสพติด จะมีผลต่อความคิดเห็นและเจตคติของบุคคล เช่น คนที่มีความคิดอนุรักษ์นิยมมักจะเป็นคนที่ มีอายุมาก เป็นต้น

2) ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล (Direct personal experience) คือ บุคคลได้รับความรู้สึกและความคิดต่างๆ จากประสบการณ์โดยตรง เป็นการกระทำหรือพบเห็นต่อสิ่งต่างๆ โดยตนเอง ทำให้เกิดเจตคติหรือความคิดเห็นจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับ เช่น เด็กทารกที่แม่ได้ป้อนน้ำส้มกั้นให้ทาน เขาจะมีความรู้สึกชอบ เนื่องจากน้ำส้มหวาน เย็น หอม ชื่นใจ ทำให้เขามีความรู้สึกต่อน้ำส้มที่ได้ทานเป็นครั้งแรกเป็นประสบการณ์ โดยตรงที่เขาได้รับ

3) อิทธิพลจากครอบครัว (Parental influence) เป็นปัจจัยที่บุคคลเมื่อ เป็นเด็กจะได้รับอิทธิพลจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่และครอบครัว ทั้งนี้เมื่อตอนเป็นเด็ก เล็กๆ จะได้รับการ อบรมสั่งสอน ทั้งในด้านความคิด การตอบสนองความต้องการทางด้าน ร่างกาย การให้รางวัลและการลงโทษ ซึ่งเด็กจะได้รับจากครอบครัว และจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับมา

4) เจตคติและความคิดเห็นของกลุ่ม (Group determinants of attitude) เป็นปัจจัย ที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดเห็นหรือเจตคติของแต่ละบุคคล เนื่องจากบุคคล จะต้องมีสังคมและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ดังนั้น ความคิดเห็นและเจตคติต่างๆ จะได้รับการ ถ่ายทอดและมีแรงกดดันจากกลุ่ม ไม่ว่าจะเพื่อนในโรงเรียน กลุ่มอ้างอิงต่างๆ ซึ่งทำให้เกิด ความคล้อยตามเป็น ไปตามกลุ่มได้

5) สื่อมวลชน (Mass media) เป็นสื่อต่างๆ ที่บุคคลได้รับสื่อเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ จะมีผลทำให้บุคคลมีความคิดเห็นมีความรู้สึก ต่างๆ เป็นไปตามข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากสื่อ

2.2.1 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความคิดเห็นขึ้นอยู่กับกลุ่มทางสังคมในหลาย ประการ คือ

1) ภูมิหลังทางสังคม หมายถึงกลุ่มคนที่มีภูมิหลังที่แตกต่างกัน โดยทั่วไปจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันไปด้วย เช่น ความคิดเห็นระหว่างผู้เยาว์กับผู้สูงอายุ ชาวเมืองกับชาวชนบท เป็นต้น

2) กลุ่มอ้างอิง หมายถึง การที่คนเราจะคบหาสมาคมกับใคร หรือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้แก่ผู้ใด หรือการกระทำที่คำนึงถึงอะไรบางอย่างร่วมกันหรืออ้างอิงกันได้ เช่น ประกอบอาชีพเดียวกัน การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสมาคมเดียวกัน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ย่อมมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้นด้วย

3) กลุ่มกระตือรือร้น หรือกลุ่มเฉื่อยชา หมายถึง การกระทำใดที่ก่อให้เกิดความกระตือรือร้นเป็นพิเศษอันจะก่อให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์ขึ้นมาได้ ย่อมส่งผลต่อการจูงใจให้บุคคลที่เป็นสมาชิกเหล่านั้นมีความคิดเห็นที่คล้อยตามได้ไม่ว่าจะให้คล้อยตามในทางที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ตาม ในทางตรงกันข้ามกลุ่มเฉื่อยชาก็จะไม่มียอิทธิพลต่อสมาชิกมากนัก

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล คือปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคลโดยตรง เช่น เพศ อายุ รายได้ และปัจจัยสภาพแวดล้อม คือปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคลโดยอ้อม เช่น สื่อมวลชน กลุ่มที่เกี่ยวข้อง และครอบครัว

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินงาน

แนวคิดเรื่องการบริหารที่ถูกนำไปใช้ในการบริหารหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนมาเป็นเวลานาน คือ การบริหารที่เรียกย่อๆ ว่า 4 M'S ซึ่งให้ความสำคัญกับปัจจัยนำเข้า 4 เรื่องดังต่อไปนี้ (เกษม ไชยรัตน์. 2543 : 14-16)

Money หรือทุนทรัพย์ โดยมีความเชื่อหรือสมมติฐานว่า ถ้าองค์กรมีทุนทรัพย์หรืองบประมาณเพียงพอจะทำให้กิจการดำเนินไปด้วยดี

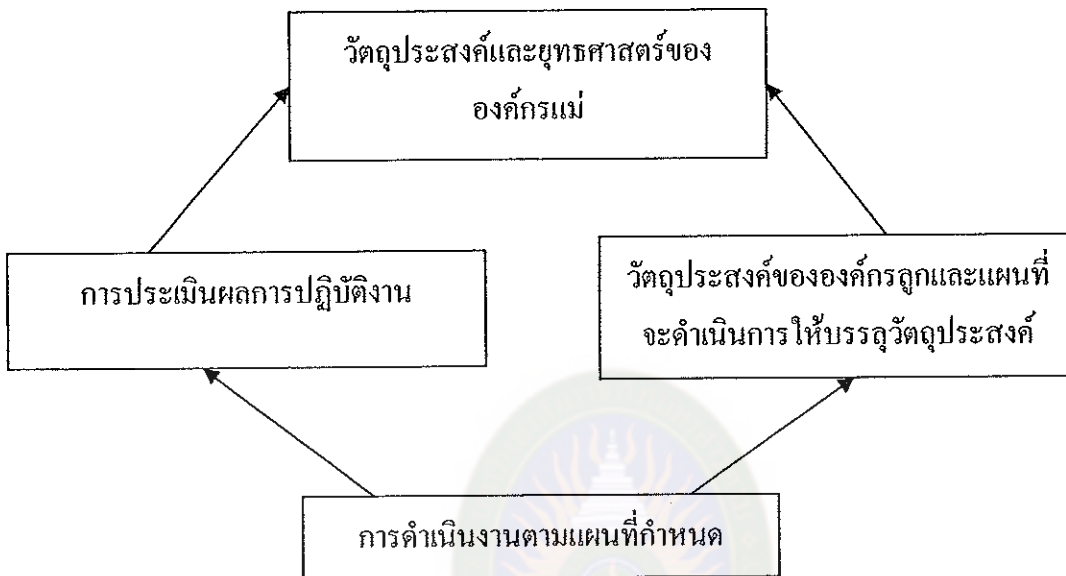
Materials หรือวัสดุ ถ้าสามารถมีวัสดุที่ดี มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอ ก็จะเป็นข้อได้เปรียบในการดำเนินการ

Man หรือคน ความสำเร็จของงานขึ้นอยู่กับทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพเป็นสำคัญ

Management หรือการจัดการ องค์กรที่มีระบบการจัดการที่ดี มีการจัดองค์กรที่ดีจะประสบความสำเร็จ

แนวความคิดในการบริหารงานในยุคแรกๆ ได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยนำเข้า ทั้ง 4 ประการ นี้อย่างมาก โดยได้มีการพัฒนาปรับปรุงปัจจัยตัวป้อน โดยถือว่าหากปัจจัยตัวป้อนดี ผลผลิตก็จะดีตามไปด้วยแนวความคิดในการบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ (MOB) คือ

การดำเนินงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับผู้ได้บังคับบัญชาในการกำหนดเป้าหมาย กิจกรรม และการประเมินผลการปฏิบัติงาน ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ดังในแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แนวความคิดในการบริหาร โดยยึดวัตถุประสงค์

การบริหารงานโดยวิธีการ MBO (Management by objective) สามารถอธิบายได้ง่ายๆ ก็คือ ผู้บริหารและคนในองค์กรช่วยกันกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กร แล้วกำหนดแผน ยุทธศาสตร์เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เมื่อได้วัตถุประสงค์และแผนที่ชัดเจนแล้ว หน่วยงานย่อย ภายในจะนำวัตถุประสงค์ขององค์กรใหญ่ไปแยกย่อยให้สอดคล้องกับภารกิจแล้ววางแผน

ความรู้เกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. ความหมายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่ดูแลและให้การศึกษาแก่เด็กอายุระหว่าง 3-5 ปี และมีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา ในความหมายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะต้องเน้นสถานที่ที่พร้อมจะให้ทั้งการดูแลและให้การศึกษาแก่เด็ก เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีทั้งกาย จิตและปัญญา ในส่วนของการศึกษาดังจะมองไปในด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอก การจัด กิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์และการเรียนรู้ให้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนา ไปได้เต็มตาม ศักยภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามคำจำกัดความที่ให้ไว้ข้างต้น เป็นคำจำกัดความกว้างๆ สำหรับ

หน่วยงานดังกล่าว แต่ถ้าพิจารณาจากคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับสถานดูแลเด็กจะใช้คำว่า Child Care Center : Child คือ เด็ก Care คือ ดูแล Center คือ ศูนย์ ความหมายตรงตัวก็จะเป็น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประเทศต่างๆ ทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ได้เห็นความสำคัญของเด็กที่จะต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่ นอกเหนือจากครอบครัวแล้ว ควรจะมีหน่วยงานต่างๆ เข้ามาดำเนินการ ในการส่งเสริมสนับสนุนในการดูแลเด็กให้แก่ครอบครัว จึงทำให้มีหน่วยงานต่างๆ ที่จัดบริการ ในการดูแลเด็กขยายวงกว้างออกไปตามลำดับ ซึ่งการดูแลไม่ได้จำกัด เฉพาะ อายุ 3-5 ปี แต่มีตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งถึง 7 ปี หรือมากกว่า แล้วแต่ความพร้อมของหน่วยงาน ทำให้ชื่อเรียกสถานที่ดูแลเด็กในช่วงปฐมวัยมีความแตกต่างกันไป เช่นสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานเลี้ยงดูเด็ก สถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน ศูนย์เลี้ยงดูเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ฯลฯ ไม่ว่าจะใช้ชื่ออะไร แต่เมื่อประมวลเป้าหมายในการจัดบริการแล้ว พบว่า จัดตั้งขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือพ่อแม่ที่ต้องไปทำงาน ไม่มีเวลา ในการที่จะดูแลเด็ก ได้ด้วยตนเอง และเพื่อเลี้ยงดู ดูแล และการศึกษาแก่เด็กโดยมุ่งหวังให้เด็ก มีพัฒนาการรอบด้าน (ประชา มาสินนท์. 2547 : 84-86)

2. การดำเนินงานเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เข้ามาดูแลการจัดตั้งและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นระบบและมีความชัดเจน ในกระบวนการดำเนินการดังที่ได้ระบุบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ในหนังสือคู่มือการจัดตั้งและบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งออกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติอำนาจและหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทรับผิดชอบการจัดการบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่ซึ่งรวมถึงการจัดการศึกษาด้วย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักทางการศึกษาที่ได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการ ศึกษาในระดับใดก็ได้ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ฉะนั้น เมื่อปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญมาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรให้ความสนใจ และสนับสนุนการเตรียมพร้อมการพัฒนาเด็กเล็กปฐมวัยให้ถูกวิธีและทั่วถึง คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำตามบทบัญญัติในมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยกำหนดให้การจัดการศึกษาปฐมวัยหรือก่อน

ประถมศึกษาเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำ ด้วยบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว ทำให้การดำเนินการจัดระบบเพื่อให้การดำเนินการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน โดยได้กำหนดนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และขั้นตอนการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไว้ดังนี้ (ประชา มาลีนนท์. 2547 : 91-93)

2.1 นโยบาย การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (3-5 ปี) ด้วยความร่วมมือกับชุมชน เพื่อกระจายโอกาสการเตรียมความพร้อม และพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างเหมาะสมตามวัยและเต็มศักยภาพ ตลอดจนเพื่อแบ่งเบา ภาระของผู้ปกครอง และพื้นฐานของการศึกษาระดับสูงต่อไป

2.2 เป้าหมายการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รับผิดชอบในการบริหารและจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตามหลักวิชาการ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง และด้วยความร่วมมือของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ

2.3 วัตถุประสงค์ ได้แก่

2.3.1 เพื่อส่งเสริม และสนับสนุนให้เด็ก ได้รับการดูแลที่ถูกสุขลักษณะ และได้รับการฝึกฝนพัฒนาตามวัยและเต็มตามศักยภาพ

2.3.2 เพื่อพัฒนาความพร้อมของเด็กทุกๆ ด้าน แบบองค์รวม ตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัด และพัฒนาความพร้อมของเด็กก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ตลอดจนส่งเสริมให้ครอบครัวเป็นฐานในการเลี้ยงดู และพัฒนาเด็กได้อย่างถูกวิธี

2.3.3 เพื่อส่งเสริม สนับสนุน ความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชน ให้สามารถร่วมกันวางแผน และดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้

2.3.4 เพื่อแบ่งเบาภาระการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยให้สามารถออกประกอบอาชีพได้โดยสะดวก และเป็นการกระจายโอกาสในการพัฒนาความพร้อมสำหรับเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึงเพื่อให้การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ

3. มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็ก

มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ (กระทรวงมหาดไทย. 2551 : 15-28)

3.1 ด้านวิชาการ

มาตรฐานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษาไปพร้อมๆ กัน เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัย และความสามารถของแต่ละบุคคล โดยมีจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐาน ดังนี้

3.1.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์

- 1) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขอนามัยที่ดี
- 2) กล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและ

ประสานสัมพันธ์กัน

- 3) มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
- 4) มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
- 5) ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการ

ออกกำลัง

- 6) ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
- 7) รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
- 8) อยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของ

สังคม

- 9) ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
- 10) มีความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
- 11) มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
- 12) มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

3.1.2 คุณลักษณะตามวัย

เป็นความสามารถตามวัย หรือพัฒนาการตามธรรมชาติ เมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้นๆ ซึ่งคุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็ก มี ดังนี้

1) พัฒนาการด้านร่างกาย

1.1) อายุ 3 ปี ได้แก่ กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้ รับลูกบอลด้วยมือ และลำตัวได้ เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้ เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้ ใช้กรรไกรมือเดียวได้ เป็นต้น

1.2) อายุ 4 ปี ได้แก่ กระจาโคคขาเด็วอยู่กับที่ไต้ รับถูบออลไต้ด้วยมือทังสองเดินซึ้น-บัน ไคสลับเท้าไต้ ตัคกระคายเป็นเส้นตรงไต้ เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบไต้ กระจาบักระเจง ไม่ชอบอยู่เฉย เป็นตัน

1.3) อายุ 5 ปี ได้แก่ กระจาโคคขาเด็วไปข้างหน้าอย่างต่อเนืองไต้ รับถูบออลที่กระคองซึ้นจากพื้นไต้ด้วยมือทังสอง ซึ้น-ลงบัน ไคสลับเท้าไต้อย่างคล่องแคล่ว เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบไต้ ตัคกระคายตามแนวเส้น ไค้งที่กำหนด ใ้กัล้ามเนือเล็กไต้ดี เช่น ตัคกระคุม ผูกเชือกรองเท้า ฯลฯ

2) พัฒนาการด้านอารมณ์ และจิตใจ

2.1) อายุ 3 ปี ได้แก่ แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก ชอบที่จะทำไต้ ผู้ใหญ่พอใจ และไต้รับคำชม กัลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยง เป็นตัน

2.2) อายุ 4 ปี ได้แก่ แสดงออกทางอารมณ์ไต้เหมาะสมกับบางสถานการณ์เริ่มรู้จักซึ้นชม ความสามารถ และผลงานของตนเอง และผู้อื่น ชอบทำทายผู้ใหญ่ ต้องการไต้มีคณทัง คณสนใจ เป็นตัน

2.3) อายุ 5 ปี ได้แก่ แสดงอารมณ์ไต้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสมซึ้นชมความสามารถและผลงานของตนเอง และผู้อื่น ชอบทำทายผู้ใหญ่ ต้องการไต้มีคณทัง คณสนใจ เป็นตัน

3) พัฒนาการด้านสติปัญญา

3.1) อายุ 3 ปี ได้แก่ รับประทานอาหารไต้ด้วยตนเอง ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของชนิดเด็วกัน แต่ต่างคนต่างเล่น) เล่นสมมติไต้ รู้จักรอคอย เป็นตัน

3.2) อายุ 4 ปี ได้แก่ จำเนกสิ่งต่างๆ ด้วยประสาทสัมผัสทัง 5 ไต้ บอกชื่อและนามสกุลของตนเองไต้ พยายามแก้ปัญหาดั้วด้วยตนเอง หลังจากไต้รับคำชี้แนะ สนทนา ไต้ตอบ/เล่าเรื่องเป็นประ โยคต่อเนือง สร้างผลงานตามความคิดตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มซึ้นรู้จักใ้คำถาม “ทำไม” เป็นตัน

3.3) อายุ 5 ปี ได้แก่ บอกความแตกต่างของกลิน สี เสียง รส รูปร่าง จัดหมวดหมู่สิ่งของไต้ บอกชื่อ-สกุล อายุ ตนเองไต้ พยายามหาวิธีแก้ปัญหาดั้วด้วยตนเอง สนทนา ไต้ตอบ-เล่าเรื่องไต้ สร้างผลงานตามความคิดตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มซึ้น เริ่มเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม นับปากเปล่าไต้ถึง 20 เป็นตัน

3.1.3 การจัประสบการณ์

การจัประสบการณ์สำหรับเค็กปฐมวัย อายุ 3-5 ปี (ไม่จัเป็นรายวิชา แต่จัในรูปของกิจกรรม บูรณาการผ่านการเล่น) เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีหลักการ และแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

1) จัดประสบการณ์การเล่น และการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็ก โดยองค์รวม และอย่างต่อเนื่อง เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่าง ระหว่างบุคคล และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ จัดให้เด็ก ได้รับการพัฒนา โดยให้ความสำคัญทั้ง กระบวนการและผลผลิตจัดการประเมินพัฒนาการ ให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็น ส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ให้ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กแนวทางการจัดประสบการณ์จัดประสบการณ์สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือ เหมาะสมกับ อายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคน ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพจัด ประสบการณ์สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวันนี้ คือ เด็ก ได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่าน ประสบการณ์สัมผัสทั้ง 5 ได้ เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ไขปัญหาได้ ด้วยตนเอง

2) จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือบูรณาการทั้งทักษะ และ สาระการเรียนรู้

3) จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิด โดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

4) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ภายใต้ สภาพแวดล้อมที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้ บรรยากาศที่อบอุ่น มีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรม แบบร่วมมือในลักษณะต่างๆ กัน

5) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ที่ หลากหลาย และอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

6) จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี และทักษะการใช้ ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

7) จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะ ที่วางแผนไว้ล่วงหน้า และแผนที่ เกิดขึ้นในสภาพจริง โดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

8) ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ ทั้งการ วางแผน สนับสนุน สื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

3.1.4 การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ ซึ่งเป็นการช่วยให้ทั้งผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวัน จะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

1) กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่นการเล่นตามมุม การเล่นเกมกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้องกิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลังจัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวันการเลือกกิจกรรมที่จะมาจัดในแต่ละวัน มีความครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้

2) การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่างๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรีการพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกม ต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับช้อนส้อม ใช้อุปกรณ์ ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย และศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจ เลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

3) การพัฒนาสังคม นิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน อย่างสม่ำเสมอ เช่นรับประทานอาหารเช้า พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย

ทำความเข้าใจร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกา ข้อตกลง ของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ ฯลฯ

4) การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้ สนทนา อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่ง ข้อมูลต่างๆ ทดลอง ศึกษาสถานประกอบการที่ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษา ที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย

5) การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอด ความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรม ทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรัก การอ่านและบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา

6) การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนา ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้ การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ เล่นบทบาทสมมุติในมุมต่างๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่างๆ เช่น แท่งไม้ รูปทรงต่างๆ ฯลฯ

7) โภชนาการสำหรับเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับประทานอาหารที่มี ประโยชน์ต่อร่างกายส่งผลต่อการเจริญเติบโตของเด็กตามพัฒนาการ ควรส่งเสริมให้เด็กได้รับ สารอาหารครบถ้วน

3.2 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.2.1 ด้านอาคารสถานที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1) ที่ตั้ง สถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรอยู่ในพื้นที่ ซึ่งมีขนาด เหมาะสม และต้องไม่อยู่ในพื้นที่ซึ่งอาจเสี่ยงต่ออันตราย ได้แก่ บริเวณขนถ่านแก๊ส น้ำมัน สารเคมี หรือสารพิษ มลภาวะทางอากาศ แสง และเสียงที่มากเกินไป และเหมาะสม

2) จำนวนชั้นของอาคาร ตัวอาคาร ควรมีจำนวนชั้น ไม่เกิน 2 ชั้น นับ จากพื้น หากสูงเกินกว่า 2 ชั้น ต้องมีมาตรการป้องกันอัคคีภัย และอุบัติเหตุต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น ตามความเหมาะสม และความสูงของตัวห้อง ไม่ควรมีต่ำกว่า 2.40 เมตร นับจากพื้นถึงเพดาน

3) ทางเข้า-ออก จากตัวอาคาร ต้องมีความเหมาะสม สามารถเคลื่อนย้าย เด็กออกจากตัวอาคารได้สะดวก หากเกิดอุบัติเหตุหรือเหตุร้ายใดๆ ขึ้น โดยอย่างน้อยต้องมี ทางเข้า-ออก 2 ทาง และแต่ละทางนั้น ควรมีความกว้างประมาณ 80 เซนติเมตร ประตู-หน้าต่าง

ต้องมีความแข็งแรง อยู่ในสภาพใช้งานได้ดีมีขนาด และจำนวนเหมาะสมกับขนาดพื้นที่ของห้อง และความสูงของหน้าต่าง ควรอยู่ที่ประมาณ 80 เซนติเมตร นับจากพื้นให้เด็กมองเห็นสิ่งแวดล้อม ได้กว้าง และชัดเจน นอกจากนี้ บริเวณประตูหน้าต่างไม่ควรมีสิ่งกีดขวางใดๆ มาปิดกั้นช่องทางลม และแสงสว่างพื้นที่ใช้สอย ต้องจัดให้มีบริเวณพื้นที่ในอาคารที่สะอาดปลอดภัย และเพียงพอ เหมาะสมกับการปฏิบัติกิจกรรมของเด็ก เช่น การเล่น การเรียนรู้ การรับประทานอาหาร และการนอน โดยแยกเป็นสัดส่วนจากห้องประกอบอาหาร ห้องส้วม และที่พักของเด็กป่วย โดยเฉลี่ยประมาณ 2 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน นอกจากนี้พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมที่หลากหลาย โดยใช้พื้นที่เดียวกันแต่ต่างเวลา และอาจปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ หรือย้ายเครื่องเรือนตามความเหมาะสมและข้อจำกัดของพื้นที่ ดังนี้

3.1) พื้นที่สำหรับการนอน ต้องคำนึงถึงความสะอาดเป็นหลัก อากาศถ่ายเทสะดวก และอุปกรณ์เครื่องใช้เหมาะสม กับจำนวนเด็ก มีพื้นที่เฉลี่ย 2 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน โดยมีแนวทางในการจัดดำเนินการดังนี้

3.1.1) จักระบายอากาศได้ดี ปลอดโปร่ง ไม่มีเสียงรบกวน

3.1.2) อุปกรณ์เครื่องนอนต่างๆ มีความสะอาด โดยนำไปปิดฝุ่น ตากแดด อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง หมั่นตรวจตราดูแลไม่ให้มีสัตว์ หรือแมลงต่างๆ มารบกวน ในบริเวณพื้นที่สำหรับการนอน

3.2) พื้นที่สำหรับการเล่นและพัฒนาเด็ก ควรออกแบบให้มีพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ รวมกลุ่ม และแยกกลุ่มย่อยในกิจกรรมการเรียนรู้อิสระ การเล่นสร้างสรรค์ หรือการอ่านหนังสือ เล่นต่อแท่งไม้ที่ต้องการมุมเงย มีพื้นที่สำหรับเล่นที่เลอะหรือเปียก ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นหลัก

3.3) พื้นที่สำหรับรับประทานอาหาร ต้องคำนึงถึงความสะอาดเป็นหลัก มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีแสงสว่างพอเหมาะ มีอุปกรณ์เครื่องใช้อย่างเพียงพอ และเหมาะสมกับจำนวนเด็ก ทั้งนี้บริเวณห้องอาหาร โต๊ะ เก้าอี้ ที่ใช้สำหรับรับประทานอาหาร ต้องทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ อุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้มีขนาดเหมาะสมกับตัวเด็ก มีสภาพแข็งแรง และใช้งานได้ดี

3.4) บริเวณที่พักเด็กป่วย ต้องแยกเป็นสัดส่วน มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล ตู้ยาเครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็น และเด็กต้องอยู่ในสายตาของครูดูแลเด็ก ตลอดเวลาที่ประกอบอาหารหรือห้องครัว ต้องแยกห่างจากบริเวณพื้นที่สำหรับเด็กพอสมควร และมีเครื่องใช้จำเป็น รวมทั้งล้าง และเก็บภาชนะเครื่องใช้ต่างๆ ที่ถูกสุขลักษณะ โดยเน้นเรื่องความสะอาด และความปลอดภัยเป็นหลัก

3.5) บริเวณที่ทำความสะอาดตัวเด็ก ต้องจัดให้มีบริเวณที่ใช้สำหรับทำความสะอาดตัวเด็ก และมีอุปกรณ์ที่จำเป็นตามสมควร อย่างน้อยต้องมีที่ล้างมือและที่เปรงพื้น ขนาดและความสูงที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

3.6) ห้องส้วมสำหรับเด็ก ต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับเด็ก โดยเฉลี่ย 1 แห่ง ต่อเด็ก 10-12 คน โถส้วมมีขนาดเหมาะสมกับตัวเด็ก โดยมีฐานส้วมที่เด็กสามารถก้าวขึ้นได้ง่าย มีแสงสว่างเพียงพออากาศถ่ายเทได้สะดวก และพื้นไม่ลื่นหากมีประตู จะต้องไม่ใส่กลอน และมีส่วนสูง หรือกรณีที่ไม่สามารถทำห้องส้วมสำหรับเด็กเป็นการเฉพาะได้ อาจดัดแปลงห้องส้วมที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับเด็ก

3.7) ห้องเอนกประสงค์ สำหรับใช้จัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก การรับประทานอาหาร หรือการนอน คำนึงถึงความสะดวก และการจัดพื้นที่ใช้สอยให้เหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรมหากเป็นอาคารชั้นเดียวบริเวณพื้นที่เก็บสิ่งปฏิกูล จะต้องมีส่วนที่เก็บสิ่งปฏิกูลทั้งภายใน และภายนอกตัวอาคาร โดยมีจำนวนและขนาดเพียงพอ ถูกสุขลักษณะ และมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน บันไดควรมีความกว้างแต่ละช่วงขั้น ไม่น้อยกว่า 1 เมตร ลูกตั้งของบันได ไม่เกิน 17.50 เซนติเมตร ลูกนอนกว้างไม่น้อยกว่า 20 เซนติเมตร บันไดทุกขั้นมีราวและลูกกรงไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร มีราวเดี่ยวเหมาะสำหรับเด็กได้เกาะขึ้น บันได และระยะห่างของลูกกรง ต้องไม่เกิน 17 เซนติเมตร เครื่องใช้เฟอร์นิเจอร์ควรมีระดับความสูงและขนาดที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ให้เด็กสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างสม่ำเสมอด้วยตนเอง โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสิ่งสำคัญ

3.2.2 ด้านสิ่งแวดล้อมภายในอาคาร

1) แสงสว่างควรเป็นแสงสว่างจากธรรมชาติ สม่ำเสมอทั่วทั้งห้อง

เพื่ออำนวยความสะดวกการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก เช่น มีแสงสว่างเพียงพอ ในการอ่านหนังสือ ได้อย่างสบายตา เป็นต้น ไม่ควรให้เด็กอยู่ในห้องที่ใช้แสงสว่างจากไฟฟ้าต่อเนื่องนานกว่า 2-3 ชั่วโมง เพราะจะทำให้เกิดภาวะเครียดและมีผลถึงฮอร์โมน การเติบโตของเด็ก เสี่ยง ต้องอยู่ในระดับที่ไม่ดังเกินไป (ระหว่าง 60-80 เดซิเบล) อาคารควรตั้งอยู่ในบริเวณที่มีระดับเสียงเหมาะสมการถ่ายเทอากาศ ควรมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก โดยมีพื้นที่ของหน้าต่าง ประตู และช่องลมรวมกันแล้วไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 ของพื้นที่ห้อง กรณีที่เป็นห้องกระจกหรืออยู่ในบริเวณโรงงานที่มีมลพิษ ต้องติดเครื่องฟอกอากาศและมีเครื่องปรับอากาศอย่างเหมาะสม สำหรับบริเวณที่มีเด็กอยู่ต้องเป็นเขตปลอดบุหรี่

2) สภาพพื้นที่ภายในอาคาร ต้องไม่ลื่น และไม่ชื้นแฉะ ควรเป็นพื้นไม้ หรือปูด้วยวัสดุที่มีความปลอดภัย จากอุบัติเหตุ ภายในอาคาร รั้ว ควรมีรั้วกั้นบริเวณให้เป็นสัดส่วน เพื่อความปลอดภัยของเด็ก และควรมีทางเข้า-ออก ไม่น้อยกว่า 2 ทาง กรณีที่ทางเดียว ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 2 เมตร สภาพแวดล้อมและมลภาวะ ควรมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ และควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ฝุ่นละออง กลิ่นหรือเสียงที่รบกวน มีการจัดระบบสุขาภิบาล การระบายน้ำ การระบายอากาศ และการจัดสิ่งปลูกสร้างให้เหมาะสม ไม่ปล่อยให้เป็นที่เพาะ หรือแพร่เชื้อโรค โดยเฉพาะควรกำจัดสิ่งปลูกสร้างทุกวัน พื้นที่เล่นกลางแจ้ง เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2 ตารางเมตร ต่อจำนวนเด็ก 1 คน โดยจัดให้มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่ปลอดภัย และมีพอสสมควร กับจำนวนเด็ก ในกรณีที่ไม่สามารถจัดให้มีที่เล่นกลางแจ้ง เป็นการเฉพาะ หรือในสถานที่อื่นๆ ได้ ก็ควรปรับใช้ในบริเวณที่ร่มแทน โดยมีพื้นที่ตามเกณฑ์กำหนดหรืออาจจัดกิจกรรมกลางแจ้งสำหรับเด็กในสถานที่อื่นๆ ที่เหมาะสม เช่น ในบริเวณวัด หรือในสวนสาธารณะ เป็นต้น โดยต้องให้เด็กปฐมวัยมีกิจกรรมกลางแจ้ง อย่าง 1 ชั่วโมงในแต่ละวัน ระเบียงต้องมีความกว้างของระเบียง ไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร และหากมีที่นั่งตามระเบียงด้วย ระเบียงต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.75 เมตร ขอบระเบียงต้องสูงจากที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 70 เซนติเมตร นอกจากนี้ควรตรวจสอบสภาพความคงทน แข็งแรง และสภาพการใช้งานที่ปลอดภัยสำหรับเด็กด้วย

3.2.3 ด้านความปลอดภัย

1) มาตรการป้องกันความปลอดภัย

- 1.1) ติดตั้งระบบและอุปกรณ์ในการรักษาความปลอดภัย หรือเครื่องตัดไฟ ภายในบริเวณอาคาร
- 1.2) ติดตั้งเครื่องดับเพลิงอย่างน้อย 1 เครื่อง ในแต่ละชั้นของอาคาร
- 1.3) ติดตั้งปลั๊กไฟให้สูง จากพื้นไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่กำหนด จะต้องมีฝาปิดครอบ เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเล่นได้ และควรหลีกเลี่ยงการใช้สายไฟต่อพ่วง ถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่กำหนด จะต้องมีฝาปิดครอบเพื่อไม่ให้เด็กเล่น
- 1.4) หลีกเลี่ยงการใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งทำด้วยวัสดุที่แตกหักง่ายหรือแหลมคม หากเป็นไม้ต้องไม่มีเสี้ยนไม้ หรือแหลมคม
- 1.5) จัดให้มีตู้ยา และเครื่องเวชภัณฑ์สำหรับปฐมพยาบาล เก็บไว้ในที่ปลอดภัย และพ้นมือเด็ก
- 1.6) ใช้วัสดุกันลื่นในห้องน้ำ-ห้องส้วม และเก็บสารจำพวกเคมี หรือน้ำยาทำความสะอาดไว้ในที่ปลอดภัย ให้พ้นมือเด็ก

1.7) ไม่มีหลุมหรือบ่อน้ำ ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กในบริเวณอาคาร

1.8) มีระบบถือคปประตูในการเข้า-ออก นอกบริเวณอาคาร สำหรับ
เจ้าหน้าที่เปิด-ปิดได้ ควรมีประตูเปิด-ปิดที่ปลอดภัยเด็กเข้าไปไม่ได้

1.9) ติดตั้งอุปกรณ์เพื่อป้องกันพาหะนำโรคและมีมาตรการป้องกัน
ด้านสุขอนามัย

1.10) มีตู้หรือชั้นเก็บวัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ที่แข็งแรง
มั่นคง สำหรับวัสดุอุปกรณ์ ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กนั้น ควรจัดแยกให้พื้นมือเด็ก

1.11) เครื่องใช้เฟอร์นิเจอร์ ควรมีระดับความสูงและขนาดที่
เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยให้เด็กสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างสม่ำเสมอด้วยตนเอง

2) มาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

2.1) มีการฝึกซ้อมสำหรับการป้องกันอุบัติภัยอย่างสม่ำเสมอไม่น้อย
กว่าปีละ 1 ครั้ง

2.2) มีการฝึกอบรมบุคลากรในเนื้อหาด้านการปฐมพยาบาล
เบื้องต้นการป้องกันอุบัติภัย

2.3) มีหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินของส่วนราชการต่างๆ เช่น สถานี
ตำรวจ หน่วยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โรงพยาบาล ไว้ติดต่ออย่างทันที่

3.3 ด้านบุคลากร

บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย
ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และปลัดองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนบุคลากรซึ่งทำหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อาทิ หัวหน้าศูนย์
พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็กเล็ก ผู้ประกอบอาหาร และผู้ทำความสะอาด โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
จะต้องมีคุณสมบัติ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการเพื่อให้ศูนย์พัฒนา
เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินงานให้การศึกษาและพัฒนากิจการสำหรับเด็ก
ได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสม และเป็นไปตามความต้องการของ
ท้องถิ่น

3.3.1 ด้านคุณสมบัติ

1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรี นายก
องค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดเทศบาล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงผู้บริหาร
การศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากองการศึกษา ควรมีคุณสมบัติ
ดังนี้

1.1) มีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานด้านการให้การศึกษา และพัฒนาเด็กเล็ก

1.2) มีนโยบายแผนและงบประมาณเพื่อดำเนินงานที่ชัดเจนในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้มีคุณภาพ

3.3.2 บุคลากรซึ่งทำหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็กเล็ก ผู้ประกอบอาหารและผู้ทำความสะอาด มีคุณสมบัติดังนี้

1) หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีสถานภาพเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่นหรือพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรฐานทั่วไปหรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับพนักงานส่วนท้องถิ่นหรือพนักงานจ้างที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

1.1) มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาขึ้นไป สาขาวิชาเอกอนุบาลหรือปริญญาอื่นที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นรับรอง และมีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 2 ปี

1.2) มีคุณสมบัติทั่วไปและคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามมาตรฐานทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด

1.3) มีความรู้เรื่องโภชนาการ และอาหารเป็นอย่างดี

1.4) ไม่เป็นผู้ที่มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรม

อันดี

1.5) ไม่มีประวัติการกระทำความผิดต่อเด็ก หรือละเมิดสิทธิเด็ก

1.6) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

เว้นแต่ความผิดที่เป็นโทษ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

1.7) แพทย์ให้การรับรองว่ามีสุขภาพจิตดี สุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง ไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ และ ไม่เป็นผู้ติดยาเสพติด

2) ผู้ดูแลเด็กเล็ก มีวุฒิการศึกษาตามที่คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด มีสถานภาพเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่นหรือพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรฐานทั่วไป หรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับพนักงานจ้างที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และควรมีคุณสมบัติดังนี้

2.1) มีคุณสมบัติทั่วไป และคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามมาตรฐานทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด

อันดับ

2.2) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรม

2.3) ไม่มีประวัติการกระทำความผิดต่อเด็กหรือละเมิดสิทธิเด็ก

2.4) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

2.5) แพทย์ให้การรับรองว่ามีสุขภาพจิตดี สุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง ไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ และไม่เป็นผู้ติดสารเสพติด

2.6) มีระดับวุฒิภาวะ และบุคลิกลักษณะเหมาะสม ทั้งด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม มีความตั้งใจปฏิบัติงานด้วยความรัก ความอ่อนโยน เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลเด็กอย่างเหมาะสม

2.7) เป็นบุคคลที่มีความรักเด็ก มีอุปนิสัยสุชุม เข้มแข็ง และ ความขยัน อดทน

2.8) มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย มาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

3) ผู้ประกอบอาหาร มีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และควรมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้ดูแลเด็ก ยกเว้น วุฒิการศึกษา ควรจบการศึกษา ไม่ต่ำกว่าภาคบังคับ และควรเป็นผู้มีความรู้เรื่อง โภชนาการ และอาหารเป็นอย่างดี

4) ผู้ทำความสะอาด มีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และควรมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้ดูแลเด็ก ยกเว้น วุฒิการศึกษา ควรจบการศึกษา ไม่ต่ำกว่าภาคบังคับ

3.3.3 ด้านบทบาทหน้าที่

1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1.1) สำรวจความต้องการของชุมชนในการจัดตั้งและดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2) กำหนด โครงสร้างการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความพร้อมด้านทรัพยากรบุคคล สถานที่ และฐานะการคลังของแต่ละท้องถิ่น

1.3) จัดทำแผนงาน โครงการ และงบประมาณในการจัดจ้าง และสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งจัดทำบัญชีขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

1.4) จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.5) จัดทำระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนดแผนปฏิบัติการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกด้านอย่างต่อเนื่อง

1.6) ควบคุม กำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพและถูกต้องตามหลักวิชาการ

2) หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบดูแลบุคลากรและการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามนโยบาย และแผนงานที่วางไว้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และด้วยความเรียบร้อย เกิดประโยชน์ต่อเด็กมากที่สุด

3) ผู้ดูแลเด็ก ควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

3.1) ปฏิบัติหน้าที่ตามกิจวัตรของเด็กเพื่อให้เด็กมีความเจริญเติบโตตามวัย

3.2) ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในลักษณะบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ กล่าวคือ ให้เด็กได้พัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และจริยธรรมไปพร้อมๆ กัน โดยให้โอกาสเด็กเรียนรู้จากสิ่งของ และผู้คนที่อยู่รอบข้าง ซึ่งเด็กจะเรียนรู้โดยประสาทสัมผัสทั้งห้า การเคลื่อนไหว การเล่น และการลงมือกระทำ ดังนั้นผู้ดูแลเด็กเล็กจะต้องส่งเสริมให้โอกาสเด็กได้พัฒนาอย่างเต็มที่ รวมทั้งการปฏิสัมพันธ์กับเด็กด้วยคำพูด และกิริยาท่าทางที่นุ่มนวล อ่อนโยน แสดงความรักความอบอุ่นต่อเด็ก

3.3) สังเกต และบันทึกความเจริญเติบโต พฤติกรรม พัฒนาการต่างๆ ของเด็ก เพื่อจะให้เห็นความเปลี่ยนแปลงทั้งปกติ และผิดปกติที่เกิดขึ้นกับเด็ก ซึ่งจะนำไปสู่การค้นหาสาเหตุ และวิธีการแก้ไขได้ทันที่

3.4) จัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ เหมาะสมในการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารให้สะอาด มีความปลอดภัย และเหมาะสมกับพัฒนาการเด็ก

3.5) ประสานสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็ก และสมาชิกในครอบครัว ตลอดจนเป็นสื่อกลางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ ผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัว เพื่อทราบถึงพฤติกรรม พัฒนาการการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง

3.6) มีการพัฒนาตนเองในทางวิชาการ และอาชีพ ใฝ่หาความรู้ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ดังนี้

3.6.1) การพัฒนาด้านความรู้ทางวิชาการ และทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่อง เช่น การศึกษาหาความรู้ การเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ การติดตามความเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ และเทคโนโลยี โดยอาศัยสื่อที่หลากหลาย รวมทั้งการรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การศึกษาดูงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีคุณภาพ การเข้าร่วมเป็นสมาชิก และการจัดตั้งชมรมเครือข่ายสำหรับผู้ดูแลเด็ก ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงแก่ผู้ดูแลเด็ก

3.6.2) การพัฒนามุขลิกภาพ เช่น การพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจและจริยธรรม โดยเน้นการพัฒนาตนเอง การรู้จักตนเอง และผู้อื่น การสื่อสาร และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง

3.7) รู้จักใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูล ความรู้ และเครือข่าย การปฏิบัติงานเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ จากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน และแหล่งข้อมูลชุมชน

4) ผู้ประกอบอาหาร ควรมีบทบาทหน้าที่ในการประกอบอาหารให้ถูกสุขลักษณะ ถูกอนามัย และโภชนาการสำหรับเด็กปฐมวัย รวมทั้งการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย การจัดสถานที่เตรียมปรุงอาหาร จัดเครื่องสุขภัณฑ์ เครื่องครัวสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย และมีการจัดการขยะถูกสุขลักษณะ

5) ผู้ทำความสะอาด ควรมีบทบาทหน้าที่ในการทำความสะอาด ดูแลรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย ทั้งภายใน และภายนอกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.3.4 ด้านรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย ด้วยคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนกลุ่มองค์กรประชาคม ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนผู้ดูแลเด็ก อย่างละไม่น้อยกว่า 1 คน โดยมีหัวหน้าศูนย์ทำหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการ โดยตำแหน่ง

2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบริหารจัดการโดยคณะกรรมการบริหารศูนย์ มีนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้ที่นายคมอบหมายเป็นประธาน ยกเว้นศูนย์ที่รับถ่ายโอนจากกรมการศาสนาที่อยู่ในวัด ให้เจ้าอาวาสหรือผู้ที่เป็นเจ้าอาวาสเป็นประธาน

3) การบริหารงานด้านงบประมาณ เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

4) ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำหน้าที่ประเมินผู้ดูแลเด็กเล็ก ผู้ประกอบอาหาร และผู้ทำความสะอาดในด้านความรู้ ความสามารถให้เป็นไปตามมาตรฐาน

3.3.5 ด้านการบริหารจัดการ

เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถให้การดูแล และพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ได้มาตรฐาน ควรพิจารณาจัดแบ่งสายงานที่จะต้องปฏิบัติในการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ครอบคลุมลักษณะงานดังต่อไปนี้

- 1) งานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ
- 2) งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
- 3) งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
- 4) งานการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน
- 5) งานธุรการ การเงิน และพัสดุ

3.4 ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน

ชุมชนถือเป็นส่วนที่สำคัญยิ่งที่จะช่วยให้การดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีส่วนช่วยผลักดัน หรือพัฒนาในด้านต่างๆ การให้ชุมชนมีส่วนร่วมและสนับสนุน ควรดำเนินการตามแนวทาง ต่อไปนี้

3.4.1 จัดให้มีการประชุมชี้แจงให้ชุมชนทราบถึงประโยชน์และความจำเป็นของศูนย์พัฒนาเด็ก

3.4.2 จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นระยะๆ เพื่อกระชับความสัมพันธ์

3.4.3 มีการประสานงานและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ประชาชนและหน่วยงานต่างๆ ทราบ

3.4.4 มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น การให้ข้อมูลข่าวสารด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน สถาบันต่างๆ

3.4.5 จัดให้มีกองทุนส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเป็นการระดมทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อมาสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.4.6 จัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและชุมชน เกี่ยวกับการดำเนินงาน ทิศทาง แนวปฏิบัติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.4.7 จัดให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในลักษณะไตรภาคี คือ ภาคประชาชนหรือผู้แทนชุมชน หน่วยงานผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาการ และผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สรุป การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการกำกับดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านบุคลากร และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ศึกษา จึงจะนำ ไปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา

องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

1. องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

1.1 ที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก ได้จัดตั้งและยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ กุมภาพันธ์ 2540 ตั้งอยู่ที่ทิศตะวันตกของจังหวัดนครพนม ห่างจากตัวจังหวัดไปตามถนนสายนครพนม-สกลนคร ระยะทางประมาณ 15 กิโลเมตร มีเนื้อที่โดยประมาณ 32.80 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 20,499 ไร่ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก ตั้งอยู่ที่บ้าน โลกกุง เลขที่ 178 หมู่ที่ 3 ตำบลโพธิ์ตาก อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

1.1.2 การบริหาร/ปกครอง

องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก มีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด จำนวน 10 หมู่บ้าน แยกเป็น ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนครัวเรือนและประชากร

หมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	ประชากร		รวม
		ชาย	หญิง	
หมู่ที่ 1 บ้านหนองบัว	126	384	383	767
หมู่ที่ 2 บ้านโพธิ์ตาก	148	296	305	601
หมู่ที่ 3 บ้านโลกกุง	186	526	499	1,025
หมู่ที่ 4 บ้านโคกก่อง	107	372	344	716
หมู่ที่ 5 บ้านหนองคำ	149	446	453	899
หมู่ที่ 6 บ้านหน้าฐานบิน	35	81	79	160
หมู่ที่ 7 บ้านสุขเกษม	93	258	260	518
หมู่ที่ 8 บ้านสุขเกษม	108	296	324	620
หมู่ที่ 9 บ้านโพธิ์ตาก	126	346	351	697
หมู่ที่ 10 บ้านโคกก่อง	95	288	257	545
รวม	1,173	3,293	3,255	6,548

1.1.3 สภาพสังคม

1) การศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก มีสถานศึกษาซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ ดังนี้

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (กศน.)	จำนวน	1	ศูนย์
ศูนย์ภูมิพลังแหล่งเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่	จำนวน	1	ศูนย์
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	จำนวน	5	แห่ง
โรงเรียนประถมศึกษา	จำนวน	3	แห่ง
โรงเรียนประถมศึกษา (ขยายโอกาส)	จำนวน	2	แห่ง

2) สถานบริการสาธารณสุข

สถานีอนามัยประจำตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน	1	แห่ง
-------------------------------	-------	---	------

3) ส่วนราชการ/หน่วยงานอื่นในพื้นที่

บ่อกำจัดขยะเทศบาลเมืองนครพนม	จำนวน	1	แห่ง
------------------------------	-------	---	------

4) สถาบันและองค์กรทางศาสนา

วัด	จำนวน	6	แห่ง
โบสถ์คริสต์	จำนวน	1	แห่ง
สำนักสงฆ์	จำนวน	5	แห่ง

1.2 นโยบายและแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย 0-5 ปี

นโยบายและแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย 0-5 ปี ได้เน้นพัฒนาเด็กปฐมวัยช่วงอายุ 0 – 5 ปี ทุกคนอย่างเต็มศักยภาพและมีคุณภาพเต็มที่ โดยให้ครอบครัวเป็นแกนหลัก และมีหน้าที่ดูแลเด็ก และทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดบริการและสิ่งแวดล้อมที่ดี เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นและเหมาะสมกับเด็กตามวัย โดยมีแผนยุทธศาสตร์หลัก 11 ด้าน ดังต่อไปนี้

1.2.1 แผนพัฒนาพ่อแม่ ผู้ปกครอง สมาชิกในครอบครัว และผู้เตรียมตัวเป็นพ่อแม่

1.2.2 แผนพัฒนาและบริการส่งเสริมเด็กปฐมวัย ที่เน้นการจัดบริการพัฒนาเด็กและบริการ การศึกษาที่มีคุณภาพและเป็นองค์รวมอย่างต่อเนื่อง

1.2.3 แผนพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย

1.2.4 แผนพัฒนามาตรฐานและคุณภาพเด็กปฐมวัย

1.2.5 แผนพัฒนาการมีส่วนร่วม

1.2.6 แผนวิจัยพัฒนาและสร้างองค์ความรู้

1.2.7 แผนพัฒนาองค์กร กลไกการบริหารงาน ประสานงานและติดตาม

ประเมินผล

1.2.8 แผนระดมทรัพยากร

1.2.9 แผนบทบาทสื่อมวลชนต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

1.2.10 แผนพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

1.2.11 แผนสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 5 แห่ง ดังนี้

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองค้ำ-โคกกุง เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตากจัดตั้งขึ้นเอง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 ปัจจุบันมีเด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบ จำนวน 62 คน มีครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 3 คน ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งอยู่ในพื้นที่บริเวณ โรงเรียนบ้านหนองค้ำ-โคกกุง มีเด็กในเขตพื้นที่ให้บริการ จำนวน 2 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านโคกกุง หมู่ที่ 3 และบ้านหนองค้ำ หมู่ที่ 5

2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสุขเกษม เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตากจัดตั้งขึ้นเอง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 ปัจจุบันมีเด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบ จำนวน 35 คน มีครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 2 คน ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งอยู่ในพื้นที่บริเวณ โรงเรียนบ้านสุขเกษม หมู่ที่ 8 มีเด็กในเขตพื้นที่ให้บริการ จำนวน 2 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านสุขเกษม หมู่ที่ 7 และบ้านสุขเกษม หมู่ที่ 8

3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโพธิ์ตาก เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตากจัดตั้งขึ้นเอง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 ปัจจุบันมีเด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบ จำนวน 28 คน มีครูผู้ดูแลเด็กเล็ก จำนวน 2 คน ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งอยู่ในพื้นที่บริเวณที่สาธารณะ โยชน์ บ้านโพธิ์ตาก หมู่ที่ 2 มีเด็กในเขตพื้นที่ให้บริการ จำนวน 2 หมู่บ้าน คือ บ้านโพธิ์ตาก หมู่ที่ 2 และบ้านโพธิ์ตาก หมู่ที่ 9

4. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองบัว เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก จัดตั้งขึ้นเอง ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2549 ปัจจุบันมีจำนวนเด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบจำนวน 30 คน มีครูผู้ดูแลเด็กจำนวน 2 คน ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งอยู่ในพื้นที่บริเวณโรงเรียนบ้านหนองบัว-หน้าฐานบิน มีเด็กในเขตพื้นที่ให้บริการจำนวน 2 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านหนองบัว หมู่ที่ 1 และบ้านหน้าฐานบิน หมู่ที่ 6

5. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโคกก่อง เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์การบริหารส่วนตำบล โพธิ์ตาก จัดตั้งขึ้นเอง ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2549 ปัจจุบันมีจำนวนเด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบ จำนวน 36 คน มีครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 2 คน ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งอยู่ในพื้นที่ราชพัสดุ กระทรวงการคลัง ตามหนังสืออนุญาตให้ใช้ที่ราชพัสดุแปลงหมายเลขทะเบียนที่ นพ. 1227 ตำบลโพธิ์ตาก อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม จำนวนเนื้อที่ 1 ไร่ สำหรับปลูกสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโคกก่อง และอาคารประกอบ ออกให้ ณ วันที่ 2 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ลงนาม โดย นายสุนทร สิริภักดิ์ รองผู้ว่าราชการจังหวัด รักษาราชการแทน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม มีเด็กในเขตพื้นที่ให้บริการ จำนวน 2 หมู่บ้าน คือ บ้านโคกก่อง หมู่ที่ 4 และบ้านโคกก่อง หมู่ที่ 10

ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีดังต่อไปนี้

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีดังต่อไปนี้

มาตรา 51 ระบุว่า เด็กและเยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากรัฐ จากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม รวมทั้งสิทธิในการอยู่รอด และได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาตามศักยภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

มาตรา 79 ระบุว่า รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การศึกษา และวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้

1. คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัว รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้

2. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สนับสนุนให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ สร้างเสริมและปลูกฝัง ความรู้และจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความรักสามัคคี ความมีระเบียบวินัย พัฒนาคุณภาพผู้ประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา และจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาอย่างเหมาะสมและเพียงพอ

3. ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานและคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับความต้องการในแต่ละพื้นที่

2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีดังต่อไปนี้

มาตรา 13 (1) ระบุว่า บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง มีสิทธิได้รับประโยชน์การสนับสนุนจากรัฐ ให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาแก่บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล

มาตรา 14 (1) ระบุว่า บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุนหรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์การสนับสนุนจากรัฐ ให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูบุคคลซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบ

มาตรา 18 (1) ระบุว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยให้จัดในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการ และเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียก ชื่ออย่างอื่น

มาตรา 47 ระบุว่า ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก

3. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554)

สาระสำคัญในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งพัฒนาสู่สังคม ที่เข้มแข็งและมีคุณภาพใน 3 ด้าน คือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์เอื้ออาทรต่อกัน ตลอดจนการวางรากฐานการพัฒนาประเทศให้เข้มแข็ง ยั่งยืน สามารถพึ่งตนเอง ได้อย่างรู้เท่าทันโลก โดยการพัฒนาคุณภาพคน ปฏิรูปการศึกษา และกระบวนการเรียนรู้ ปฏิรูประบบสุขภาพ สร้างระบบคุ้มครองความมั่นคงทางสังคมที่สร้างหลักประกันแก่คนทุกช่วงวัย รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว โดยส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวมีความเข้มแข็งในการดูแลและพัฒนาสมาชิกในทุกๆ ด้าน

4. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีดังต่อไปนี้

มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

มาตรา 17 ภายใต้งบับ ตามมาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง

5. พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีดังต่อไปนี้

มาตรา 67 ภายใต้งบบังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

จากระเบียบกฎหมายที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าได้มุ่งเน้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยการจัดการศึกษาให้มีความสมดุลทุกด้าน รวมถึงให้ความรู้แก่พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวกับเด็ก อีกทั้งมีหน้าที่จัดตั้งและพัฒนาสถานที่เลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่เหมาะสม ทุกด้าน โดยให้สังคมหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

จินทนา อธิยาจิริกุล (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาตัวแปรต่อการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กเล็กในพื้นที่ความรับผิดชอบของศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชน 6 ผลการศึกษาพบว่า

1. ระดับการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก ในภาพรวม มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกข้อ และเมื่อพิจารณาการปฏิบัติ หน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และการปฏิบัติหน้าที่ทั่วไป พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กและองค์กรชุมชน ความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็ก ความคาดหวังในประโยชน์ที่จะได้รับ จำนวนครั้งการได้รับการฝึกอบรม การได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการพัฒนาเด็ก ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อายุ การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่รัฐ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง และรายได้ของผู้ดูแลเด็ก กับ ระดับการปฏิบัติงาน ของผู้ดูแลเด็ก สามารถอธิบายความแปรปรวนของคะแนนระดับการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก ได้ร้อยละ 44.3 โดยตัวแปรที่มีน้ำหนักในการทำนาย

เรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กและองค์กรชุมชน ความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานศูนย์พัฒนา เด็ก ความคาดหวังในประโยชน์ที่จะได้รับ จำนวนครั้งการได้รับการฝึกอบรม และระดับการศึกษา

3. ตัวพยากรณ์ที่ดีของระดับการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในภาพรวม มี 6 ตัว ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็ก การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็ก และองค์กรชุมชน ความคาดหวังในประโยชน์ที่จะได้รับ จำนวนครั้งการได้รับการฝึกอบรม การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่รัฐ และระดับการศึกษา โดยตัวแปรพยากรณ์ชุดนี้ ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคะแนนระดับการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก ได้ร้อยละ 41.9

พระมหาสมควร ฐมฐิโร (สายงาม) (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทผู้ปกครองในการอบรมศีลธรรมและจริยธรรมแก่เด็กเล็กก่อนเกณฑ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนเกณฑ์ วัดพรหมสุวรรณสามัคคี เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีบทบาทในการอบรมศีลธรรมและจริยธรรมแก่เด็กเล็กอยู่ในระดับมาก โดยผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความเชื่อต่อหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ เบญจศีลเบญจธรรม บุญกิริยาวัตถุ 10 ทิศ 6 และฆราวาสธรรม 4 อยู่ในระดับมาก แต่พฤติกรรมของ ผู้ปกครองในการปฏิบัติกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาแก่เด็กเล็กส่วนใหญ่มี อยู่ในระดับน้อย สำหรับผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ผู้ปกครองที่มีความเชื่อต่อหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในเรื่องเบญจศีล บุญกิริยาวัตถุ 10 และฆราวาสธรรม 4 แตกต่างกัน มีพฤติกรรมในการปฏิบัติกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาแก่เด็กเล็กแตกต่างกัน แต่ผู้ปกครองที่มีความเชื่อต่อหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในเรื่องเบญจธรรม และทิศ 6 แตกต่างกัน มีพฤติกรรมในการปฏิบัติกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาแก่เด็กเล็กไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ปกครองที่มีความเชื่อต่อหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในเรื่องเบญจศีล-เบญจธรรม บุญกิริยาวัตถุ 10 ทิศ 6 และฆราวาสธรรม 4 แตกต่างกัน มีบทบาทในการอบรมศีลธรรมและจริยธรรมแก่เด็กเล็ก แตกต่างกัน สำหรับปัญหาและอุปสรรคพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่เข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ให้ความสนใจในการปฏิบัติกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาแก่ เด็กเล็ก เช่น พาไปวัดในวันพระ พาไปทำบุญตักบาตร ฝึกให้ไหว้พระสวดมนต์ก่อนนอน หรือนั่งสมาธิ เป็นต้น และผู้ปกครองส่วนใหญ่มีหน้าที่สอนอย่างเดียวแต่ไม่ได้ทำเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กเล็ก จึงทำให้บทบาทของผู้ปกครองในการอบรมศีลธรรมและจริยธรรมแก่เด็กเล็ก ไม่ได้ผลเท่าที่ควร จากปัญหาดังกล่าวนี้ ผู้ปกครองได้ให้ข้อเสนอแนะว่า พระสงฆ์ควรมีบทบาทในการเข้าหาประชาชน ตลอดถึงให้การอบรมความรู้ความเข้าใจในหลักธรรม หรือกิจกรรมต่างๆ ทางพระพุทธศาสนาแก่

ผู้ปกครองและครู เพื่อประโยชน์ในการนำหลักธรรม หรือกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ดังกล่าวไปประพฤติปฏิบัติ ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และอบรมสั่งสอนแก่เด็กเล็กให้เป็น คนดีของพ่อแม่และสังคมต่อไป

บุญยิ่ง เทศน์น้อย (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการศึกษาสภาพและความต้องการในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามที่คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลใน จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า

1. กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา หรือสูงกว่ามัธยมศึกษา มีอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบ จำนวน 1 ศูนย์ และสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 5
2. สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามที่คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง
3. ความต้องการในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามที่คณะกรรมการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
4. เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามที่คณะกรรมการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา พบว่ากรรมการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีระดับการศึกษา อายุ จำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์การบริหารส่วนตำบล รับผิดชอบ และชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบลที่กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลสังกัดต่างกัน มีทัศนคติต่อสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีระดับการดำเนินงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ยกเว้นกรรมการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุต่ำกว่า 41 ปี และอายุ 41 ปีขึ้นไป มีทัศนคติต่อการดำเนินงานทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกรรมการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลที่สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 2-4 และ ชั้น 5 มีทัศนคติต่อสภาพการดำเนินงานด้านตัวเด็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. เปรียบเทียบความต้องการในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามที่คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า กรรมการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษา อายุ จำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์การบริหารส่วนตำบลรับผิดชอบ และชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบลที่กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลสังกัดต่างกัน มีทัศนคติต่อสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีระดับการดำเนินงาน โดยภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05

สัมฤทธิ์ เนตรประไพ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของคณะผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล ในการบริหารจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครปฐม มีความคิดเห็นในการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน เรียงอันดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปหาค่าต่ำสุด ได้แก่ 1) ด้านการบริหารงานงบประมาณ 2) ด้านการบริหารทั่วไป 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารงานวิชาการ และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและรายด้านส่วนการเปรียบเทียบจำแนกตาม เพศ ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งและขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลที่คณะผู้บริหารปฏิบัติงาน พบว่าไม่แตกต่างกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY